

דבר תורה לפרשת שמות

מאת החייל הקדוש עמיחי רובין הי"ד

סיכום על פי שיעור של הרב עוזי חובב בשיחות הרצי"ה קוק זצ"ל

התרגשות של חומש חדש, וכפי שפותח הרצי"ה את השיחות: היום שמחתנו כפולה. מצד אחד סיימנו את ספר בראשית שהוא ספר האבות, אחרי זה מהאבות עברנו ל"ב השבטים שנקראו אבות מספר שתיים. בסיום חומש בראשית מ"ב שבטים הם נהפכים להיות גוש אחד, גוף אחד, ועכשיו אנחנו עוברים ל"ואלה שמות".

הרצי"ה מקדים הקדמה חשובה, ואומר שמי שמסתכל על ספר שמות לכאורה עיקר הסוגיה שלו זה לצאת ממצרים ולקבל את התורה, ובהמשך לקיים את המצוות שנקבל. ונשאלת השאלה, מה ערך יש בכל האריכות הרבה של סיפור שהיית בני ישראל במצרים? כל סיפור העינויים, הסבל, המכות וכו' - מה כל הפרשיות האלה באות לבנות בנו? כשאנחנו קוראים אותן צריך להבין מה עובר עלינו, מה קורה בנו. כשנפגשנו עם האבות הבנו שצריך לחקור אחר מידות האבות וללכת בעקבותיהם, וזה היה מובן. אחר כך פגשנו את י"ב השבטים - כוחות עוצמתיים באומה, כוחות יחידים שלבסוף מתחברים, ולמדנו שגם זה יסוד מאוד חשוב לדעת. לאחר מכן מתן תורה - גם את זה אפשר להבין - קיבלנו תורה וצריך לקיים אותה. המצווה הראשונה מופיעה בפרשת בא - מצוות קידוש החדש. וכפי שרש"י הזכיר בתחילת חומש בראשית: "ראוי היה להתחיל את התורה מהחדש הזה לכם", וענה שם רש"י מה שענה.

ומה יש עד פרשת בא? מגיעות אלינו עכשיו 2 וחצי פרשות המדברות על סיבוכי מצרים, על הסבל וכו'.

בפרשיות האלה יש מצווה מאוד מעניינת, וקוראים לה אמונה בה'. זו המצווה הראשונה בהלכות הרמב"ם.

אמונה בה' = השייכות של עמ"י אל ה', וכן השייכות של ה' אלינו.

תכלית יצירת עם ישראל היא "עם זו יצרתי לי תהילתי יספרו". אבל צריך גם לדעת שאי אפשר להגיע ישר למצוות, זה מתכון לכישלון. יש משנה מפורשת וגמ' מפורשת - למה קדמה "שמע" ל"והיה אם שמוע"? בשביל מה לפני פרשת "והיה אם שמוע" צריך היה לשים את פרשת "שמע"? מה היא מוסיפה? עונה הגמ': "כדי שיקבל עליו עול מלכות שמיים תחילה". מי שלא יקבל עליו עול מלכות שמיים, מי שלא ידע שהקב"ה מתייחס אליו ומשגיח עליו - לא יגיע לקיום המצוות, לא יראה בהן שום צורך ושום ערך. צריך להבין, המצוות מחלישות מאוד את העולם הפרטי של האדם. הן מחלישות את העולם הפרטי כדי שנבין שאנחנו כלל. אי אפשר לבנות עולם אם כל

אחד הוא בסה"כ עוד פרט. אם לא נבין שיש הקב"ה בעולם ונאמין בו וניווכח בהשגחתו - אין למה לתת לנו מצוות, זה לא יצליח.

לכן החלק הראשון של חומש שמות זו מצוות האמונה, ולכן בפסח צריך לספר אמונה. חוץ מהמצוות הרגילות שיש בפסח שהן פסח מצה ומרור - עיקר מצוות סיפור יציאת מצרים זה "קבלת עול מלכות שמיים באהבה", ולאחר מכן "להודות לך ליחדך לאהבה ליראה" וכו'. "משה קיבל תורה מסיני", כך חקק רבי במשנה באבות. משה רבינו מביא את התורה לעם ישראל ומגלה אותה, אבל יש שני דברים שהם לפני מתן תורה: א. מידותיהם של האבות. הכוונה בזה, לפני שמשה מביא את התורה לעמ"י - צריך לדעת מי זה עם ישראל? עמ"י זה גוף שיש לו גנים של מידות האבות "ביישנים רחמנים גומלי חסדים". ב. זו עוד גמ' - "ישראל מאמינים בני מאמינים", וזו הנקודה השניה. אין מידות בלי אמונה בה, כך זה נקרא עמ"י. משה קיבל תורה מסיני לישראל כי בישראל יש את שתי הנקודות הללו, ובלעדיהן אי אפשר לבוא אל המצוות.

משה רבינו שואל שאלה בפרשה - "והן לא יאמינו לי". אמנם יש להם סיבה טובה בסופו של דבר, מ"ט שערי טומאה וכו'. אבל אומר הרצי"ה, על זה משה רבינו קיבל נזיפה אלוקית. משה רבינו, המנהיג הנערץ - עובר בתחילת דרכו גם הוא סדרת חינוך אלוקית - הוא לא נולד ככה. הקב"ה מעמידו על מקומו - אתה אומר "והן לא יאמינו לי"? מאיפה הבאת את זה? מי שקורא את ספר בראשית לא אומר "אין להם מידות", ומי שקורא את ספר שמות לא אומר "הם לא מאמינים". הם מאמינים בני מאמינים. איך יודעים? שכתוב "ואלה שמות", עם ו' החיבור.

אותו העם שבמצרים הם המשך של אותם האבות עם המידות ועם האמונה מספר בראשית. והקב"ה מוריד אותם לשם דווקא כי שם המצב קשה. ושם אתה רואה שאהבת הקב"ה לעמ"י היא אהבה שאינה תלויה בדבר, "מן המצר קראתי י-ה - ענני במרחב י-ה".

